

CD KLASSIEK

Hemelse viool

Johann Sebastian Bach

Dirigent Philippe Herreweghe verrast ons met het nieuwe cd-label PHI, waarmee hij zijn muzikanten/solisten de kans biedt zelf de vleugels uit te slaan en een programma samen te stellen naar hun hart. Zo iemand is Christine Busch, concertmeester van het orkest van het Collegium Vocale Gent. Haar keuze viel op Bachs sonates en partitas voor viool solo, een werk van grote perfectie en vaak toetssteen en zelfs genadeloze struikelblok voor het kunnen van een muzikant.

Bach exploreert in deze zes schitterende stukken uit 1720 elk aspect van het vioolspel. De grote meester laat de violist het uiterste uit zijn instrument halen. Bovendien schept Bach ook de voorwaarden om veel verder te reiken dan de louter technische virtuositeit en hart en ziel van de muziek (en meteen ook van de muzikant) bloot te leggen.

De lat ligt hoog, maar Christine Busch geraakt er met gratie over. Onvervaard gaat ze het gesprek aan met deze uitdagende composities en overtuigt ons door haar warme toon en technische meesterschap. Herreweghe zelf noteert het voor ons in de inleiding van het cd-boekje: technische perfectie, kracht, bescheidenheid,

eenvoud en poëtische bezieling. We kunnen het alleen maar dankbaar onderschrijven.

Bij Bach is het religieuze nooit ver weg, zelfs niet in zijn seculiere werk, omdat het zijn wortels zijn. Uit zijn geloof put de lutheraan zijn levenskracht, zijn zekerheid en ook zijn vertrouwen in de ordening van de wereld. De vertolking van Christine Busch staat die dimensie niet in de weg. Zelf is ze immers de dochter van een *Kirchenmusiker* en ze laat transcendentie toe in haar benadering van Bachs taaie vioolstudie. Alles klinkt zoals het moet. Het is zo natuurlijk, dat je niet langer hoort hoe doorwrocht het allemaal is. Ze maakt er met andere woorden echte muziek van.

Haast hemels is deze nieuwe opname. Die mag dan al de zoveelste zijn in de rij, ze springt zonder meer uit de band. Net omdat het zo'n magistrale vertolking is, die het beste van meerdere werelden met elkaar verbindt. De historische uitvoeringspraktijk wordt verbonden met de warme, ronde klanken van de hedendaagse instrumenten. Maar ook de menselijke perfectie en het genie rijmen hier met de bovenwereldse schoonheid en alles overstijgende harmonie, waar Bach zo intens naar verlangde. (JC)

Johann Sebastian Bach, 'Sei Solo'. *Sonatas & Partitas for Violin, BWV 1001-1006*, door Christine Busch (barokviool), 2 cd's, PHI (distributie Outhere), LPH 008, 22,50 euro.

TIJDSCHRIFT

Grote en kleine aula
M&L

M&L. *Monumenten, landschappen en archeologie* focust in zijn voorjaarsnummer op de pas gerestaureerde Grote Aula van de KU Leuven. Het bouwwerk – het lijkt een tempel – verrees in 1825 tijdens de Hollandse Periode en is een van de weinige architecturale getuigen uit die periode. Vreemd genoeg bestond er toen geen katholieke universiteit meer in de Vlaams-Brabantse stad. Koning Willem I had in de gebouwen van de oude universiteit in 1817 een rijksuniversiteit geïnstalleerd. Conform zijn verlichte ideeën over religie liet de Hollandse vorst in het Pauscollege een verplichte filosofische opleiding voor kandi-

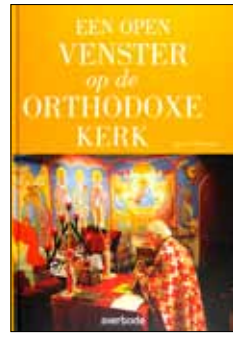
daat-priesters oprichten. Willem beschouwde priesters immers als staatsambtenaren.

Ten behoeve van die studenten werd op de binnenplaats van de zuidelijke vleugel van het college een leszaal gebouwd met zeshonderd zitplaatsen. Het is een half-rond auditorium met Ionische zuilen en een cassettenplafond. Het had zowaar centrale verwarming op stoom, de oudste van het Europese vasteland.

Na de onafhankelijkheid riepen de Belgische bisschoppen in Mechelen een katholieke universiteit in het leven, die in 1835 in de Grote Aula in Leuven werd geïnstalleerd. Pas in 1921 kwam het gebouw in handen van de universiteit. (EDS)

Een los nummer van *M&L. Monumenten, landschappen en archeologie* kost 7 euro. Meer info via www.menl.be.

BOEK SPIRITUALITEIT

Orthodox leven
Ignace Peckstadt

Na een lange persoonlijke zoektocht ging de Gentse advocaat Ignace Peckstadt veertig jaar geleden over naar de orthodoxe Kerk. In 1975 werd hij tot priester gewijd en aangesteld tot rector van de orthodoxe parochie in Gent. Samen met zijn familie – een zoon is hulpbisschop, een andere zoon en schoonzoon zijn priester – is hij een van de steunpilaren van de orthodoxie in ons land.

BOEK CULTUUR

Jeugdt teksten
Søren Kierkegaard

De Deense filosoof Søren Kierkegaard, wiens tweede eeuwfeest dit jaar wordt gevierd, blijft ook lezers in ons taalgebied fascineren. Sinds enkele jaren vertaalt een Vlaams-Nederlands ge-

In 2005 publiceerde Peckstadt een inleiding in het orthodoxe geloof en kerkelijke leven voor een groot publiek. Een van de opmerkelijkste passages was wellicht die waarin hij de geschiedenis van de evangelisatie en de vroege Kerk in onze streken tot vóór 1054, het jaar van de scheiding tussen de Kerken van Constantinopel en Rome, als onderdeel van de orthodoxie beschouwde. 'Onze' oude heiligen zijn dus ook 'hun' heiligen.

In deze herziene uitgave een hoofdstuk van de hand van bisschop Athenagoras Peckstadt met het verhaal van de orthodoxe gemeenschappen in de Lage Landen. Al woonden hier al eeuwen Grieken en Russen, pas in de eerste helft van de negentiende eeuw kwam er een eerste orthodoxe gebedsruimte. Dat was ten behoeve van Anna Pavlovna, de Russische echtgenote van de Nederlandse vorst Willem II, die toen resideerde in het paleis in Brussel.

De eerste parochie kwam er in 1900 in Antwerpen voor Griekse

handelaars en zeelui. Na 1945 migreerden nieuwe groepen gelovigen uit Oost-Europa en groeide de behoefte aan een Nederlandstalige orthodoxe liturgie. In 1985 werd de orthodoxe een door de Belgische staat erkende eredienst en werd het oecumenische patriarchaat van Constantinopel als representatief orgaan aangesteld. Momenteel telt België ruim vijftig orthodoxe parochies, waarvan tien autochtone. (EDS)

Ignace Peckstadt, *Een open venster op de orthodoxe Kerk*, Averbode, Averbode, 2013, 312 blz., 23,50 euro.

zelschap bekende teksten van de 'vader van het existentialisme'.

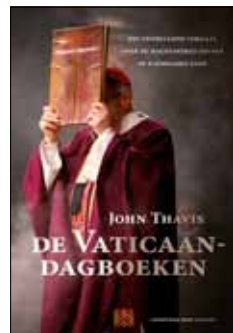
Eerder verschenen aldus Kierkegaards belangrijke werken over het christendom, *Vrees en beven* (2006) en *Oefening in het christendom* (2011). Dit jaar worden twee dagboekfragmenten uitgebracht. Die lijken dus bestemd voor wie al wat weet van of gelezen heeft over de grote Deen, maar dan blijven de teksten te dateren uit 1835, toen Kierkegaard aan het begin van zijn schrijverscarrière stond. Uit de fragmenten blijkt heel sterk hoe de vraag naar een authentiek christendom bij hem een centrale plaats innam.

Voor Kierkegaard is het christendom een soort van paardenmiddel waarvan mensen de inname uitstellen. Voor hem was het kerkelijke christendom verworpen tot een leersysteem en een machtssysteem, een halfslach-

tig aftreksel van het authentieke geloof. Kierkegaard geloofde, zo blijkt uit de tekst, dat het na een periode van verval plotseling en tot ieders verbazing in volle kracht zal herleven. „De vraag is wat God wil dat ik voor hem doe?“, zo stelt hij onomwonden. Nadenken dwingt tot engagement. Die vraag heeft dus nog niets aan kracht ingeboet. (EDS)

Søren Kierkegaard, *Een idee om voor te leven en te sterven en negen essays*, Damon, Budel, 2013, 132 blz., 14,90 euro.

BOEK KERK

Het Vaticaan vanbinnen
John Thavis

Jarenlang leidde de classicus John Thavis de redactie van Catholic News Service. Dat is een onafhankelijk katholiek persbureau, verbonden aan de Amerikaanse kerkprovincies. CNS' kantoor in Rome geldt als een van de meest betrouwbare informatiebronnen over de top en het bestuur van de Kerk.

Als journalist en hoofdredacteur van een gezaghebbend medium beleefde Thavis vanaf het begin van de jaren 1980 een aantal uitzonderlijke gebeurtenissen vanachter de schermen, zoals pausreizen en belangrijke ontmoetingen van de opperherder. Over al die ervaringen schreef hij

het vlot leesbare, boeiende en bijwijlen ook vermakelijke *De Vaticaan-dagboeken*.

Thavis levert geen schandaalkroniek af zoals het intussen beruchte *Sua Santità* van de hand van de Italiaanse journalist Guinluigi Nuzzi, dat geheime informatie van de paus liet lekken. Thavis vertelt de inside story vaak vanuit het perspectief van lager geplaatste medewerkers. Zo leren we de klokkenluider van de Sint-Pietersbasiliek met naam en toenaam kennen, maar bijvoorbeeld ook de Vlaming Vik Van Branteghem die voor de Vaticaanse persdienst de verslaggevers tijdens pausreizen begeleidde.

„Ik kwam erachter dat het Vaticaan ondanks de institutionele façade vooral een wereld van individuele personen is gebleven“, meent de auteur. „En die afzonderlijke individuen beschikken over een verbluffende vrijheid om te handelen – en dus om flaters te slaan. Niet alleen gedragen veel kardinalen en afdelingshoofden zich als middeleeuwse feodale heren, er bestaat ook een omvangrijke menigte van lagere functionarissen, adviseurs, plaatsvervangers en deskundigen, die zichzelf beschouwen als hoofdrolspelers op hun eigen terrein. Het zijn figuranten die zich

van tijd tot tijd naar het midden van het podium begeven.“

De rode draad in Thavis' boek zijn de flaters. Vooral tijdens het pontificaat van Benedictus XVI, een nochtans ervaren rot in het Vaticaan en een bedachtzame oude professor, bulkte het van de fouten. Het boek somt ze op.

Thavis: „Succesvol evangeliseren vereist effectief communiceren, maar het Vaticaan is een soort proeftuin geworden voor het doen van misstappen, het inslaan van zijpaden en het onduidelijk formuleren van boodschappen, een plek waar de paus in opspraak raakt door zijn eigen blunders of die van zijn medewerkers.“ (EDS)

John Thavis, *De Vaticaan-dagboeken*, Bert Bakker, Amsterdam, 2013, 400 blz., 19,95 euro.